

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
Γραμμοκώδων ἰκαστοῦ ἔτους καὶ εἰνὲς ἑτήσιαι - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὀδὸς Ἀρχιεπισκοπῆς

24 Ἰουλίου 1883

Ο ΠΑΤΗΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

[Μυθιστορία Λ. Ἀλεβού. — Μετάφρασις Π. Γ. Φέριμπου].

Συνέχεια: ἐδὲ σελ. 453

Εἶνε σήμερον ἡ 10 Αὐγούστου, ἡ ἡμέρα ἣ-
τις μέλλει νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Ἰωάννην εἰς Λογ-
γεβάλ.

Ἡ Μπεττίνα ἀφυπνώσασα λίαν πρωτὶ ἐγεί-
ρεται καὶ κατ' εὐθείαν σπεύδει πρὸς τὸ παρά-
θυρον. Ἡλῖος λαμπρὸς διαπερᾷ καὶ διακλύει ἡ-
δη τοὺς ἐσθινοὺς ἀτμούς. Τὴν προηγουμένην νύ-
κτα ὁ οὐρανὸς ἦτο ἀπειλητικὸς καὶ συννεφώ-
δης, ἡ δὲ Μπεττίνα ὀλίγην ὥραν μόνον κοι-
μηθεῖσα, ἦτο ἐξυπνὸς ὅλην τὴν νύκτα καὶ δι-
ενοεῖτο:

— Φθάνει μόνον νὰ μὴ βρέχῃ αὖριον τὸ πρωτὶ!

Ὁ καιρὸς λοιπὸν εἶνε θαυμασίος, ἡ δὲ Μπετ-
τίνα οὕσα ὀλίγον τι δεισιδαίμων, ἀναλαμβάνει
θάρος καὶ ἐλπίδα, καὶ ἀφ' οὗ ἡ ἡμέρα ἀρχε-
ται καλῶς, καλῶς καὶ θὰ λήξῃ.

Ὁ κύριος Σκῶτ ἦτο ἤδη ἐν Λογγεβάλ πρό-
τινων ἡμερῶν. Ἡ Μπεττίνα ἀνέμενεν αὐτὸν
μετὰ τῆς Σουζῆς καὶ τῶν παιδίων, ἐπὶ τῆς
ἀποβάθρας τῆς Χαθρῆς καθ' ἣν ἡμέραν κατέ-
πλεε τὸ ἀτμόπλοιν.

Κατησπασθήσαν ἐπανειλημμένως ἀλλήλους
μετὰ πολλῆς στοργῆς, μεθ' ἧ ὁ Ῥιχάρδος ἀ-
ποπεινόμενος πρὸς τὴν γυναικαδέλφην του εἶπε
γελῶν:

— Νάχωμε καλὸ ῥώτημα, πότε γίνονται οἱ
γάμοι;

— Παῖοι γάμοι;

— Μὲ τὸν κύριον Ἰωάννην Ῥαιναλδον.

— Ἄ! ἡ ἀδελφῆ μου σ' ἔγραψε;

— Ἡ Σουζῆ; μὲ συγχωρεῖς... ἡ Σουζῆ
δέν μ' εἶπε τίποτε... σὺ μὲ το ἔγραψες, κυ-
ρία μου. Ὅλα σου τὰ γράμματα, δύο τῶρα μῆ-
νας ἄλλο θέμα δὲν ἔχουν παρὰ μόνον τὸν νέον
ἀξιωματικόν.

— Ὅλα μου τὰ γράμματα;

— Ναί, ναί... καὶ μ' ἔγραψες συχνότερα
καί ἐκτενέστερον. Δὲν παραπονοῦμαι, ἀλλὰ τέ-
λος πάντων σ' ἐρωτῶ πότε θὰ μὲ παρουσιάσῃς
τὸν γαμβρὸν μου.

Καὶ οὗτος μὲν ἔλεγε ταῦτα παίζων, ἀλλ' ἡ
Μπεττίνα ἀπεκρίθη:

— Μετ' οὐ πολὺ, ἐλπίζω.

Ὁ κύριος Σκῶτ μαθαίνει ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε
σπουδαῖον. Ὅτε δ' ἐπανήρχοντο, ἐν τῇ σιδη-
ροδρομικῇ ἀμαξῇ ἐζήτησεν ἡ Μπεττίνα τὰς ἐ-
πιστολάς τῆς, ὁ δὲ Ῥιχάρδος τὰς ἔδωκε. Τὰς
ἀναγινώσκει ἐκείνη, καὶ ὄντως περὶ ἐκείνου καὶ
μόνου γίνεται λόγος ἐν ἐκάστη σελίδι τῶν
ἐπιστολῶν τούτων! Ἀνευρίσκει ἐν αὐταῖς λε-
πτομερῶς ἐκτεθειμένην τὴν διήγησιν τῆς πρώ-
της συνακτῆσεως. Ἴδου ἡ περιγραφή τοῦ Ἰωάν-
νου ἐν τῷ κηπαρίφ τοῦ πρεσβυτέρου φοροῦν-
τος τὸ ἀχύρινον σκιαδίων του καὶ κρατοῦντος
τὸ φαβεντιανὸν σαλατοδοχεῖον... καὶ κατω-
τέρω ὁ κύριος Ἰωάννης καὶ αἰετοπετὸς ὁ κύριος
Ἰωάννης! Ἐκ πάντων τούτων ἀνακαλύπτει
ὅτι τὸν ἡγάπα πολὺ πρότερον ἢ ὅσον ἐνόμιζε.

Εἶνε λοιπὸν ἡ 10 Αὐγούστου. Πρὸ ὀλίγης
ὥρας ἔληξε τὸ πρόγευμα, καὶ ὁ Ἄρυσ καὶ ἡ
Μπέλλα εἶνε ἀνυπόμονοι, διότι γινώσκουσιν
ὅτι τὸ σύνταγμα ὀφείλει ἐντὸς τῆς πρώτης καὶ
δευτέρας ὥρας νὰ διέλθῃ τὸ χωρίον, καὶ τοῖς
εἶχον ὑπασχεθῆ ὅτι θὰ τοὺς φέρωσι νὰ ἴδωσι
τοὺς στρατιώτας διερχομένους. Ὅθεν καὶ τὰ
παιδιά καὶ ἡ Μπεττίνα θεωροῦσιν ὡς μέγα τι
τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἐνάτου συντάγματος τοῦ
πυροβολικοῦ.

— Θεῖα Μπεττή, θεῖα Μπεττή, εἶπεν ἡ
Μπέλλα, ἔλα καὶ σὺ μαζί μας.

— Ναί, ἔλα μαζί μας, θεῖα, εἶπεν ὁ Ἄρυσ,
νὰ ἰδοῦμεν τὸν κύριον Ἰωάννην ἀπάνω ἔς τὸ με-
γάλο του τὸ ἄλογο τὸ ψαρύ.

Ἡ Μπεττίνα ἀρνεῖται, ἀνθίσταται, ἀλλ' ὁ-
ποῖος πειρασμός! Ἄλλ' ὅχι δὲν θὰ ὑπάγῃ, μό-
νον τὴν ἐσπέραν θὰ τον ἴδῃ τὸν Ἰωάννην, ἵνα
γεῖνη ἡ ἐξήγησις ἐκείνη ἡ γνωστὴ ἦν ἀπὸ εἰ-
κοσίων ἡμερῶν παρασκευάζει.

Καὶ τὰ μὲν παιδιά ἀπέρχονται μετὰ τῶν
παιδαγωγῶν των, ἡ δὲ Μπεττίνα, ἡ Σουζῆ
καὶ ὁ Ῥιχάρδος μεταβαίνουν εἰς τὸν κήπον,
πολὺ πλησίον τοῦ πύργου νὰ καθίσωσιν ὀλίγον.

Εὐθὺς δὲ ὡς ἐκάθισαν, ἡ Μπεττίνα εἶπε πρὸς
τὴν Σουζῆν:

— Τώρα, Σουζῆ μου, θὰ σου ὑπενθυμίσω
τὴν ὑπόσχεσίν σου. Ἐνθυμεῖσαι τί εἶπομεν τὴν

ἐσπέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του. Ἐμείναμεν σύμφωνοι ὅτι, ἐν τὴν ἡμέραν τῆς ἐπανόδου του σοὶ εἶπω: «Σουζή, εἶμαι βεβαία ὅτι τὸν ἀγαπῶ!», ἐμείναμεν σύμφωνοι ὅτι θά με δώσης τὴν ἀδειαν νὰ ἀποταθῶ ἀπ' εὐθείας πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσω ἐάν με θέλῃ γυναῖκά του.

— Μάλιστα, σοὶ το ὑπεσχέθην. Ἄλλ' εἶσαι βεβαία ; . . .

— Βεβαιότατη. Σὲ λέγω λοιπὸν καὶ νὰ το εἰξεύρης ὅτι ἔχω σκοπὸν νὰ τὸν φέρω . . . ἐδῶ δά, προσέθηκε γελῶσα, ἐδῶ δά εἰς τὸ καθισμά . . . καὶ νὰ τὸν εἰπῶ ἐπάνω κάτω ὅ τι εἶπες ἄλλοτε σὺ εἰς τὸν Ῥιχάρδον . . . Καὶ ἐπέτυχες, Σουζή . . ., διότι εἶσαι τώρα εὐτυχιστάτη. Καὶ ἐγὼ λοιπὸν θέλω νὰ γείνω εὐτυχής ! Ῥιχάρδε, ἡ Σουζή σὲ εἶπε τίποτε περὶ τοῦ κυρίου Ῥαϊνάλδου ;

— Ναί, καὶ μ' εἶπε μάλιστα ὅτι περὶ οὐδενὸς ἄλλου εἶχε τόσην ὑπόληψιν, ἀλλὰ . . .

— Ἄλλὰ σὲ εἶπε καὶ ὅτι ὁ γάμος αὐτὸς θά ἦτο κάπως πάρα πολὺ ἡσυχος ὡς πρὸς ἐμέ, κάπως πρόστυχος . . . Ὡ ! κακὴ ἀδελφὴ ! Τὸ πιστεύεις, Ῥιχάρδε, ὅτι δὲν εἰμπορῶ νὰ τῆς ἐξαλείψω αὐτὴν τὴν ιδέαν. Δὲν ἔννοεῖ ὅτι ἐγὼ θέλω πρὸ πάντων νὰ ἀγαπῶ καὶ νὰ ἀντάγαπῶμαι. Τὸ πιστεύεις, Ῥιχάρδε, ὅτι τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα μ' ἔστησε φοβερὰν παγίδά ! Ἐχεις ἀκουστὰ κάποιον πρίγκιπα Ῥωμανέλλην ;

— Μάλιστα καὶ ἠδύνασο νὰ γείνης πρίγκιπισσα.

— Καὶ δὲν θά ἦτο πολὺ δύσκολον, πιστεύω . . . Λοιπὸν, μίαν ἡμέραν δὲν εἰξεύρω πῶς με κατέβη νὰ εἰπῶ εἰς τὴν Σουζὴν ὅτι ὁ πρίγκιψ Ῥωμανέλλης μ' ἐφαίνετο ὄχι ἀπορριπτέος. Τί φαντάζεσαι ὅτι ἔκαμεν ἡ κυρία ; Ἡ οἰκογένεια Τούρνερ ἦτο εἰς Τρουβιλλην, καὶ ἡ Σουζὴ ἐσκόρρωσε μικρὰν συνωμοσίαν . . . Μ' ἔκαμαν νὰ προγευματίσω μὲ τὸν πρίγκιπα . . . Ἄλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ἐλεεινόν . . . Ὅχι ἀπορριπτέος ! Δύο ὥρας ἐκαθήμην πλησίον του καὶ καθ' ὄλον αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν ἔπαυα νὰ ἐρωτῶ τὸν ἑαυτόν μου, πῶς ἦτο ποτε δυνατόν νὰ ἐκστομίσω τοιοῦτον λόγον, ὅτι ὁ πρίγκιψ δὲν ἦτο ἀπορριπτέος . . . Ὅχι, Ῥιχάρδε, ὄχι Σουζή, οὔτε πρίγκιπισσα θέλω νὰ εἶμαι, οὔτε κόμησσα, οὔτε μαρκησία. Θέλω νὰ εἶμαι κυρία Ῥαϊνάλδου . . . ἐν καὶ ὁ κύριος Ῥαϊνάλδος τὸ θελήσῃ . . . καὶ δὲν εἶνε πολὺ βέβαιον.

Ἦδη τὸ σύνταγμα εἰσῆρχετο εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐξαίφνης ἠκούσθη δυνατὸς ἤχος σάλπιγγων πολεμικῶν καὶ χαρμυῦσων. Καὶ οἱ τρεῖς δὲ ἐγένοντο σιωπηλοί. Διήρχετο τὸ σύνταγμα, διήρχετο ὁ Ἰωάννης . . . Τὸ σάλπισμα ἤλαττώθη, ἀπεσβέσθη, ἡ δὲ Μπεττίνα ἀνταλαμβάνουσα τὸν λόγον :

— Ὅχι, εἶπε, δὲν εἶνε βέβαιον. Καὶ ὅμως

μὲ ἀγαπᾷ καὶ πολὺ, ἀλλὰ χωρὶς καὶ νὰ εἰξεύρη καλὰ καλὰ τί πρᾶγμα εἶμαι. Ἐγὼ νομίζω ὅτι ἀξίζω νὰ μ' ἀγαποῦν κατ' ἄλλον τρόπον, νομίζω ὅτι δὲν θά τῷ ἐπραξένουν τόσον τρόπον ἐάν μ' ἐγγώριζε καλλίτερα, καὶ δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα σὰς ζητῶ τὴν ἀδειαν νὰ τὸν ὀμιλήσω ἀπόψε ἐλευθερὰ καὶ εἰλικρινῶς.

— Σὲ τὴν δίδομεν, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιχάρδος, σὲ τὴν δίδομεν καὶ οἱ δύο, διότι εἰξεύρομεν ὅτι δὲν θά κάμης, Μπεττίνα, τίποτε ἀντίθετον εἰς τὴν εὐπρέπειαν.

— Θά προσπαθῆσω τοῦλάχιστον.

Τὰ παιδιὰ ἐπανέρχονται τρέχοντα. Εἶδόν τὸν Ἰωάννην, ἦτο κατάλευκος ἐκ τοῦ κοινορτοῦ καὶ τα ἐχαίρειτες.

— Μοναχά, προσέθηκεν ἡ Μπέλλα, δὲν ἐστάθη νὰ μας ὀμιλήσῃ . . . ἄλλοτε στέκεται, ἀλλὰ σήμερα δὲν ἠθέλησε!

— Ναί, ἠθέλησε, ἀπεκρίθη ὁ Ἄρως, διότι πρῶτα ἔκαμε ἔτσι δά . . . καὶ ἔπειτα δὲν ἠθέλησε, ἐγύρισε ἔπειτα.

— Ἀδιάφορα, ἐγὼ ξέρω πῶς δὲν ἐστάθηκε. Καὶ τί ὠραία εἶνε νὰ μιλήθῃ κανεὶς μὲ ἀξιωματικόν, καὶ μάλιστα ὅταν εἶνε εἰς τὸ ἄλλογον!

— Ὅχι δι' αὐτό, ἀλλὰ καὶ διότι τὸν ἀγαπῶμεν πολὺ τὸν κύριον Ἰωάννην. Καὶ νὰ εἰξεύρατε, μπαμπά, τί καλὸς ποῦ εἶνε, τί καλὰ ξέρεῖ νὰ παίξῃ μαζί μας.

— Καὶ τί εὐμαρφες ζωγραφίεις κάμνει ! . . . Θυμᾶσαι, Ἄρω, ἐκεῖνον τὸν κερκαλιόζην μὲ τὴ μαγκούρα του ;

— Ἄμ' τὸ γάτο, ἦταν καὶ ἓνας γάτος.

Καὶ τὰ παιδιὰ ἀπομακρύνονται συνδιαλεγόμενα περὶ τοῦ Ἰωάννου.

— Χωρὶς ἄλλο, εἶπεν ὁ κύριος Σκῶτ, ὅλοι ἐδῶ μέσα τὸν ἀγαποῦν.

— Καὶ σὺ θά κάμης τὸ ἴδιο, εἶπεν ἡ Μπεττίνα, ὅταν τὸν γνωρίσης.

Τὸ σύνταγμα ἄμα ἐξεληθὸν τοῦ χωρίου προὐχώρησεν καλπάζον ἐπὶ τῆς λεωφόρου . . . Ἰδοὺ τὸ ἀνδρὸν ἐφ' οὗ ἴστατο ἡ Μπεττίνα ἐκεῖνη τὴν πρωίαν πρὸ εἰκοσιν ἡμερῶν . . . Ὁ Ἰωάννης διενόηθη. « Ἄχ ! καὶ νὰ ἦτον ἐκεῖ ! » φοβεῖται δὲ ἄμα καὶ ἐλπίζει . . . Ἐγείρει τὴν κεφαλὴν, παρατηρεῖ . . . καὶ δὲν τὴν βλέπη . . . δὲν εἶν' ἐκεῖ !

Δὲν τὴν ἐπανεῖδε ! δὲν θά τὴν ἐπανίδῃ . . . ἐπὶ πολὺν χρόνον τοῦλάχιστον. Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν θά ἀπέβη περὶ τὴν ἕκτην ὥραν εἰς Παρισίους, ἐκεῖ δὲ τμηματάρχης τις τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν τὸν εἰνοεῖ, καὶ θά τὸν παρακαλέσῃ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν μεταθεσίν του εἰς ἄλλο σύνταγμα.

Ὁ Ἰωάννης ἐσκέφθη πολὺ ἐκεῖ κάτω μόνος ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ἰδοὺ τὸ πόρισμα τῶν σκέψεών του: δὲν δύναται, δὲν ὀφείλει νὰ γείνη σύζυγος τῆς Μπεττίνας !

Οἱ ἄνδρες καταβαίνουν· τῶν ἱππῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ στρατῶνος, καὶ ὁ Ἰωάννης προσαγορεύει τὸν συνταγματάρχην του καὶ τοὺς συναδέλφους του. Τετέλεσται, εἶν' ἐλεύθερος, δύναται νὰ ἀπέλθῃ . . . ἀλλὰ δὲν ἀπέργεται. Παρατηρεῖ περίξ του . . . "Ὡ! πόσον ἦτο εὐτυχῆς πρὸ τριῶν μηνῶν, ὅτε ἐξήρχετο ἑφιππος ἐκ τῆς μεγάλης ἐκείνης αὐλῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θορύβου τῶν τηλεβόλων κυλιομένων ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῆς Σουβίνης, καὶ πόσον κατηφῆς θὰ ἐξέλθῃ σήμερον!" Ἄλλοτε ἐκεῖ ἦτο ἡ ζωὴ του. πού τώρα θὰ εἶνε;

Ἐπανεργεῖται καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ δωμάτιόν του. Γράφει πρὸς τὴν κυρίαν Σκῶτ ὅτι ἕνεκα ὑποθέσεων τῆς ὑπηρεσίας εἶνε ἠναγκασμένος νὰ ἀπέλθῃ παρευθὺς, καὶ δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ γευματίσῃ ἐν τῷ πύργῳ· παρακαλεῖ δὲ τὴν κυρίαν Σκῶτ νὰ τον ἀνακαλῇ εἰς τὴν μνήμην τῆς Μπεττίνας . . . Μπεττίνας! . . . "Ἄ! μετὰ πόσου πόνου ἔγραψε τὸ ὄνομα τοῦτο! . . . Σφραγίσει τὴν ἐπιστολὴν . . . Θὰ τὴν στείλῃ τώρα παρευθὺς.

Παρασκευάζει τὰ τῆς ὀδοιπορίας του· ἔπειτα δὲ θὰ πορευθῇ ν' ἀφήσῃ ὑγίειαν εἰς τὸν ἀνάδοχόν του, καὶ τοῦτο πρὸ πάντων τὸν δυσαρρῆσται. Ἀλλὰ θὰ τῷ εἴπῃ ὅτι πολὺ ὀλίγον θὰ διαρκέσῃ ἡ ἀπουσία του.

Ἀνοίγει συρτάριον τοῦ γραφείου του ἵνα λάβῃ χρήματα πρῶτον δὲ προσέβαλε τοὺς ὀφθαλμούς του μικρὰ ἐπιστολὴ ἐπὶ χάρτου κυκνόχρου, ἡ μόνη ἐπιστολὴ ἣν παρ' ἐκείνης ἔλαβε.

"Θὰ λάβετε τὴν καλοσύνην νὰ δώσετε εἰς τὸν κομιστὴν τὸ βιβλίον περὶ τοῦ ὁποίου μοι εἶπετε χθές;" Ἐκεῖ εἶνε ἴσως ὀλίγον βαρὺ δι' ἐμέ. Ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ προσπαθῆσω νὰ το ἀναγνώσω . . . Σὲς περιμένω. Ἐλάτε ὅσον δυνατόν ταχύτερον".

Καὶ εἶνε ὑπογεγραμμένη: Μπεττίνα.

Ὁ Ἰωάννης ἀναγινώσκει ἐπανειλημμένως τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμὰς . . . Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον δὲν δύναται πλέον νὰ ἀναγνώσῃ . . . Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐθαμβώθησαν.

— Τοῦτο μόνον μ' ἀπομένει ἐξ αὐτῆς! εἶπε καθ' ἑαυτόν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ὥραν ὁ πατὴρ Κωνσταντίος καὶ ἡ Παυλίνα καταστρώνουσι τοὺς λογαριασμούς των· εἶνε δὲ θαυμασία ἡ οἰκονομικὴ των κατάστασις. Ἐν τῷ ταμείῳ ὑπάρχουσι πλέον τῶν δισχιλίων φράγκων! Καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Σουζῆς καὶ τῆς Μπεττίνας ἐξεπληρώθησαν ἀπκσαι: οὐδεὶς πτωχὸς ὑπάρχει ἐν τῇ χώρᾳ. Ἡ γηραιὰ μάλιστα Παυλίνα ἐνιοτε αἰσθάνεται ἐλαφρὰς τινὰς τύψεις τοῦ συνειδότας.

— Κυττάξετε, πάτερ Κωνσταντίε, εἶπε, ὅταν πολλὰ θαρρῶ πῶς μοιράζομε. Καὶ ἡ φήμη ἐπῆγε καὶ εἰς τὰ ἄλλα χωριά ὅτι ἐδῶ κάμνουν ἐλεη-

μοσύνην μὲ τὸ σακκί. Καὶ ἔξούστε τί θὰ γείνη σήμερ' αὐριον; θὰ γεμίσῃ τὸ Λογγεβάλ ἀπὸ πτωχοῦς.

Ὁ ἐφημέριος δίδει πεντήκοντα φράγκα εἰς τὴν Παυλίαν νὰ τα φέρῃ εἰς δυστυχῆ τινά, ὅστις ἔθραυσε τὸν βραχίονα καταπεσὼν ἀπὸ ἀμαξίου πλήρους ξηροῦ χόρτου. Αὐτὸς δὲ μένει μόνος ἐν τῷ προσβυτέρῳ. Εἶνε δὲ σύννους, διότι ἐστάθη μὲν ὅτε διήρχετο τὸ σύνταγμα, ἀλλ' ὁ Ἰωάννης μίαν μόνον στιγμὴν ἤλθε καὶ ἔμεινε πλησίον του καὶ ἦτο κατηφῆς. Ἀπὸ τίνος χρόνου ὁ πατὴρ Κωνσταντίος παρετήρησεν ὅτι ὁ Ἰωάννης δὲν εἶχε πλέον τὴν προτέραν αὐτοῦ εὐθυμίαν καὶ τὴν φαιδρότητα, ἀλλ' ἦτο ὅμως ἡσυχος ὁ γηραιὸς, νομίζων ὅτι αἰτία τούτου ἦτο τις ἐκ τῶν νεανικῶν ἐκείνων θλίψεων, αἵτινες οὐδόλως ἀπέβλεπον εἰς αὐτόν, ταπεινὸν γέροντα ἱερέα. Ἀλλ' ἡ σύννοια τοῦ Ἰωάννου ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἦτο προδηλοτάτη.

— Τώρα εὐθὺς, θὰ ἔλθω, νοννέ μου, εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ Ἰωάννης, ἔχω κάτι τι νὰ σὰς ὀμιλήσω.

Καὶ ἀπῆλθεν ἀποτόμως, ὥστε ὁ πατὴρ Κωνσταντίος δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ φιλοδώρησῃ τὸν Λουλοῦ τὸ τεμάχιον ἢ μᾶλλον τὰ τεμάχια τῆς ζαχαρέως, διότι εἶχε βάλῃ πέντε ἢ ἕξ βώλους εἰς τὸ θυλάκιόν του, κρίνων ὅτι ὁ Λουλοῦ ἤξιζε νὰ λάβῃ τοιοῦτον δῶρον, ἕνεκα τῆς δεκαημέρου πορείας καὶ τῆς ἐπὶ εἴκοσι νύκτας διανυκτερεύσεώς του ἐν ὑπαίθρῳ. Πλὴν δὲ τούτου ἀπὸ τῆς ἐγκραθιδρύσεως τῆς κυρίας Σκῶτ ἐν τῷ πύργῳ, συχνότατα εἶχεν ὁ Λουλοῦ πλείονα τεμάχια ζαχαρέως. Ὁ πατὴρ Κωνσταντίος ἔγεινε, βλέπεντε, ἀφειδῆς, ἄσματος, αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἐκατομμυριοῦχον. Τὸ νὰ διδῇ ζάχαριν εἰς τὸν Λουλοῦ ἦτο ἡ μανία του. Ἡμέραν τινὰ μάλιστα μικροῦ δεῖν εἶπε πρὸς τὸ ἄλογον ζῶον τὴν στερεότυπον προσλαλιάν του:

— Τοῦτο τὸ δίδουν αἱ νέαι κυρίαι τοῦ Λογγεβάλ. Δεῖσόν ὑπὲρ αὐτῶν ἀπόψε.

Τὴν 3 μ. μ. ἤλθεν ὁ Ἰωάννης εἰς τὸ προσβυτέριον, ὁ δὲ ἐφημέριος προλαμβάνων αὐτόν εἶπε παρευθὺς:

— Εἶπες ὅτι εἶχες ἀνάγκην νὰ μ' ὀμιλήσης . . . Τί τρέχει;

— Κάτι τι τὸ ὅποσον θὰ σὰς ἐκπλήξῃ, νοννέ μου, θὰ σὰς λυπήσῃ, καὶ τὸ ὅποσον λυπεῖ καὶ ἐμέ. Ἐρχομαι νὰ σὰς ἀφήσω ὑγίειαν.

— Ὑγίειαν! φεύγεις;

— Μάλιστα, φεύγω.

— Καὶ πότε;

— Σήμερον . . . εἰς τὰς δύο.

— Εἰς τὰς δύο! Ἀλλ' ἀπόψε ἦτο νὰ δειπνήσωμεν εἰς τὸν πύργον.

— Ἐγραψα πρὸς τὴν κυρίαν Σκῶτ ζητῶν νὰ με συγχωρήσῃ. Εἶμιζι ἠναγκασμένος νὰ ἀναχωρήσω ἄνευ ἀναβολῆς.

— Τώρα άμέσως ;
 — Τώρα άμέσως .
 — Καί πηγαίνεις ;
 — Είς Παρισίους .
 — Είς Παρισίους ! Καί πώς τόσον έξαφνα ;
 — "Οχι τόσον έξαφνα . Πρό πολλοῦ μελετῶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο .

— Καί δέν μ' εἶπες τίποτε ! . . . Ἰωάννη, κάτι συμβαίνει . . . Εἶσαι ἀνὴρ καί δέν ἔχω πλέον τὸ δικαίωμα νά σε μεταχειρίζωμαι ὡς παιδίον, ἀλλὰ τέλος πάντων εἰξεύρεις πόσον σε ἀγαπῶ . . . Ἐάν σε βρασανίζη τι, εἴαν σ' ἐνοχλῆ, διατί νά μή μέ το εἰπῆς ; Ἴσως θά ἦδυνάμην νά σοι δώσω καλήν τινα συμβουλήν . Ἰωάννη, διατί πηγαίνεις εἰς Παρισίους ;

— Δέν θά σάς το ἔλεγον . . . διότι θά λυπηθῆτε . . . ἀλλ' ὅμως ἔχετε τὸ δικαίωμα νά το μάθετε . . . Πηγαίνω εἰς Παρισίους νά ζητήσω τήν μετάθεσίν μου εἰς ἄλλο σύνταγμα .

— Εἰς ἄλλο σύνταγμα ; καί ν' ἀφήσης τήν Σουβινὴν ;

— Μάλιστα, ν' ἀφήσω τήν Σουβινὴν . . . ἐπ' ὀλίγον, ἀλλὰ νά την ἀφήσω . . . καί ἐγὼ τὸ θέλω καί εἶνε ἀνάγκη .

— Καί ἐγὼ, Ἰωάννη ; δέν συλλογίζεσαι λοιπόν ἐμέ ; . . . ἐπ' ὀλίγον ! . . . ἐπ' ὀλίγον ! . . . ἀλλ' ἴσα ἴσα πόσον ἀκόμη ἐγὼ θά ζήσω ; ὀλίγον . Καί κατὰ τὰς τελευταίας μου ταύτας ἡμέρας, τὰς ὁποίας ὀφείλω εἰς τὸν Θεόν, εὐτυχία μου θά ἦτο, Ἰωάννη, καί, εὐτυχία μου νά σε αἰσθάνωμαι ἐδῶ πλησίον μου . Καί σὺ θέλεις νά φύγης ! Ἰωάννη, περίμενε ὀλίγον, λάβε ὑπομονὴν καί δέν θ' ἀργήσῃ περίμενε νά με καλέσῃ ὁ πανάγαθος Θεός, περίμενε νά υπάγῃ νά εὐρὼ ἐκεῖ τὸν πατέρα σου καί τήν μητέρα σου . Μὴ φύγης, Ἰωάννη, μὴ φύγης .

— Ἄν σεῖς με ἀγαπάτε, καί ἐγὼ σάς ἀγαπῶ . . . καί το εἰξεύρετε .

— Μάλιστα τὸ εἰξεύρω .

— Αἰσθάνομαι πρὸς ὑμᾶς τήν αὐτὴν ἐκείνην στοργήν, τήν ὁποίαν ἠσθανόμην ὅτε ἦμην μικρὸν παιδάκι, καί με ἐπροστατεύσατε καί με ἀνεθρέψατε . Ἡ καρδία μου δέν μετεβλήθη, οὐδέποτε θά μεταβληθῆ . . . Ἄλλ' ἐάν τὸ καθήκον, ἐάν ἡ τιμὴ μὲ ἀναγκάζουν νά φύγω . . .

— Ἄ ! ἐάν τὸ καθήκον σε ἀναγκάζῃ καί ἡ τιμὴ . . . δέν λέγω πλέον τίποτε, Ἰωάννη . . . Τὰ πάντα ὑποχωροῦν, τὰ πάντα, τὰ πάντα ! Ἀεῖποτε παρετήρησα ὅτι ἦσο κάλλιστος κριτὴς τοῦ καθήκοντός σου, κάλλιστος κριτὴς τῆς τιμῆς σου . . . Πήγαινε, τέκνον μου, πήγαινε δέν σ' ἐρωτῶ τίποτε, δέν θέλω τίποτε νά μάθω .

— Καί ἐγὼ θά σάς ὁμολογήσω τὰ πάντα, ἀνεφώνησεν ὁ Ἰωάννης, ἠττηθείς ὑπὸ τῆς συγκινήσεως . Καί εἶνε καλλίτερον νά εἰξεύρετε τὰ πάντα . Σεῖς μένετε ἐδῶ, σεῖς, θά υπάγετε εἰς τὸν πύργον . . . θά την ἰδῆτε πάλιν . . . ἐκείνην !

— Ποῖαν . . . ἐκείνην ;

— Τὴν Μπεττίαν !

— Τὴν Μπεττίαν !

— Τὴν λατρεύω, νοννέ μου, τὴν λατρεύω !

— "Ω, παιδάκι μου !

— Συγχωρήσατέ με διότι σάς ὀμιλῶ περὶ ταιούτων πραγμάτων . . . ἀλλὰ σὰς τα λέγω, ὡς θά το ἔλεγον καί εἰς τὸν πατέρα μου . Καί ἔπειτα . . . ποτὲ εἰς κανένα δέν ἠμπόρεσά ποτε νά κάμω λόγον περὶ αὐτῆς, καί με ἤρχετο νά σκάσω . . . Μάλιστα, τρέλα εἶνε, ἡ ὁποία βαθμῆδόν καί ἀνεπαισθήτως μ' ἐκυρίευσε χωρὶς νά το θέλω, διότι ἐνοεῖτε καλῶς . . . Θεέ μου ! ἐδῶ μέσα ἤρχισα νά την ἀγαπῶ . . . Εἰξεύρετε, ὅτε ἦλθε μὲ τὴν ἀδελφὴν της . . . σὶ μικροὶ ἐκεῖνοι κύλινδροι τῶν χιλίων φράγκων . . . ἡ κόμη της ἡ ὁποία ἐλύθη . . . καί τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ; . . . Ἐπειτα μ' ἐπετράπη νά την βλέπω ἐλευθέρως, μετὰ πολλῆς οἰκειότητος . . . καί σεῖς ὁ ἴδιος, ἀκαταπαύστως μ' ἐλέγετε περὶ αὐτῆς ἐπαινῶν τὴν γλυκύτητά της, τὴν ἀγαθότητα . Ποσάκις μ' εἶπατε ὅτι δέν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς πλάσμα καλλίτερον αὐτῆς !

— Καί αὐτὴ ἦτο ἡ γνώμη μου . . . καί ἀκόμη εἶνε . . . καί κάνεις ἐδῶ δέν την γνωρίζει καλλίτερα μου διότι ἐγὼ μόνος τὴν εἶδον εἰς τὰς κατοικίας τῶν πτωχῶν . Ἐάν εἰξευρες κάθε πρῶτὴ εἰς τὰς ἐπισκέψεις μας πόσον εἶνε συμπαθὴς καί γενναία ! Οὔτε ἡ δυστυχία τῶν ἄλλων οὔτε τὰ παθήματα τὴν καταπονοῦν . . . Ἄλλὰ δέν κάμνω καλὰ νά σ' τα λέγω αὐτά . . .

— "Οχι, ὄχι, νά την ἰδῶ πλέον δέν θέλω, ἀλλ' ὅμως θέλω νά ἀκούω περὶ αὐτῆς .

— Δέν θά ἀπαντήσης εἰς τὴν ζωὴν σου, Ἰωάννη, γυναικα καλλιτέρα καί ἔχουσαν εὐγενέστερα αἰσθήματα εἰς βαθμὴν ταιούτων, ὥστε μίαν ἡμέραν—μὲ εἶχε πάρη μαζί της εἰς ἀνοικτὴν ἀμαζὴν γεμάτην παιγνίδια, — ἔφερεν τὰ παιγνίδια αὐτὰ εἰς ἓν κοράσιον ἄρρωστον, καί ὅταν τοῦ τα ἔδωσε, διὰ νά το κάμῃ νά γελᾶσθαι, διὰ νά το διασκεδάσθαι, τοῦ ὀμίλει τόσον νόστιμα, ὥστε σ' ἐσυλλογίζομην καί ἔλεγα, τώρα τὸ ἐνθυμοῦμαι, ἔλεγα : " Ἄχ ! καί νά ἦτο πτωχή ! " .

— Ναί, νά ἦτο πτωχή ! ἀλλὰ δέν εἶνε !

— "Ω ! ὄχι . . . Τέλος πάντων, τί τα θέλεις, τέκνον μου ! ἀφ' οὗ ἐνοχλεῖσαι νά την βλέπῃς καί νά ζῆς πλησίον της, ἐπειδὴ πρέπει, πρὸ πάντων, νά μὴ ταλαιπωρῆσαι . . . πήγαινε μὲ τὴν εὐχὴν μου, πήγαινε . . . Καί ὅμως . . . καί ὅμως . . .

Ἡ γηραιὸς ἱερεὺς ἔγεινε σύννους, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖράς του καί ἔμεινεν ἐπὶ τινα ὥραν σιωπηλός . Ἐπειτα δὲ ἐξηκολούθησε :

— Καί ὅμως, Ἰωάννη, εἰξεύρεις τί συλλογίζομαι ; Ἀφ' οὗτου ἦλθεν ἡ Μπεττίνα εἰς τὸ Λογγεβάλ, τὴν εἶδα τοσάκις, καί, τέκνον μου, τώρα

σκέπτομαι, — τότε δὲν μ' ἐφαίνετο παράξενον μ' ἐφαίνετο μάλιστα πολὺ φυσικὸν νὰ ἐνδιαφέρονται οἱ ἄλλοι περὶ σοῦ, — ἀλλὰ τέλος πάντων, περὶ σοῦ ὠμίλει πάντοτε, ναι, πάντοτε.

— Περὶ ἐμοῦ;

— Ναι, καὶ περὶ τοῦ πατρὸς σου καὶ περὶ τῆς μητρὸς σου. Μετὰ πολλῆς περιεργίας ἐπεθύμει νὰ μανθάνῃ πῶς ἔζης, μὲ ἡρώτα νὰ τῆς ἐξηγήσῃ τί ἐστὶν ὁ στρατιωτικὸς βίος, ὁποῖον βίον ἔχει ὁ ἀληθὴς στρατιώτης ὁ ἀγαπῶν τὸ ἐπάγγελμά του καὶ εὐσυνειδήτως ἐκτελῶν αὐτό; Παράξενον πρᾶγμα, ἀφ' οὗτου μὲ τὰ εἶπες ὄλ' αὐτά, εἰς τὴν κεφαλὴν μου γίνεται συρροὴ ἀναμνήσεων. Μυρία ὅσα μικρὰ πράγματα συναθροίζονται, συνεννοῦνται. . . . Ἄκουσε νὰ ἰδῆς! Προχθὲς ἐπανήλθεν ἐκ τῆς Χάρθης μετὰ μεσημβριάν· λοιπόν! μίαν ὥραν μετὰ τὴν ἀφίξίν τῆς ἦτο ἐδῶ, καὶ περὶ σοῦ πρῶτα μοῦ εἶπε. Μὲ ἠρώτησεν ἐὰν μ' ἔγραψες, μήπως ἠσθένησες καὶ πότε μέλλεις νὰ ἐπανέλθῃς, κατὰ ποίαν ὥραν, καὶ ἐὰν τὸ σύνταγμα θὰ διέλθῃ διὰ τοῦ χωρίου.

— Τί τὸ ὄφελος, νοννέ μου; ὄλαι αὐταὶ αἰ ἀναμνήσεις εἶνε ἀνωφελεῖς.

— Ὅχι, δὲν εἶνε ἀνωφελεῖς! . . . Ἐφαίνετο τόσον εὐχαριστημένη τόσον εὐτυχῆς, μάλιστα, συλλογιζομένη ὅτι μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ σε ἰδῆ! Τὸ ἀποψινὸν δὲ δειπνὸν τὸ θεώρει εορτὴν καὶ πανηγύριν! . . . Διότι ἐμελλε νὰ σε παρουσιάσῃ εἰς τὸν γαμβρόν τῆς, ὅστις ἦλθε. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ψυχὴ δὲν εἶνε εἰς τὸν πύργον, κἀνεὶς προσκεκλημένος δὲν εἶνε ἀπόψε. Πολὺ ἐπέμεινε εἰς τοῦτο, ἐνθυμοῦμαι μάλιστα καὶ τὴν φράσιν τῆς— ἦτο αὐτοῦ δὲ εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας: «Πέντε μόνον θὰ εἶμεθα, μ' εἶπε, σεὶ καὶ ὁ κύριος Ἰωάννης, ἡ ἀδελφὴ μου, ὁ γαμβρὸς μου καὶ ἐγώ» καὶ γελῶσα προσέθηκε: «Ἐσὸν οἰκογενειακὸν δεῖπνον». Καὶ εὐθὺς ἀνεχώρησεν, ἔγεινεν ἀστραπή. Ἐσὸν οἰκογενειακὸν δεῖπνον! Εἰξεύρεις τί νομίζω; Ἰωάννη; τὸ εἰξεύρεις.

— Μὴ τὰ πιστεύετε αὐτά, νοννέ μου, μὴ τὰ πιστεύετε.

— Ἰωάννη, πιστεύω ὅτι σὲ ἀγαπᾷ!

— Καὶ ἐγὼ τὸ πιστεύω!

— Καὶ σύ!

— Ὅταν τὴν ἀφήκα πρὸ εἰκοσιν ἡμερῶν, ἦτο πολὺ τεταραγμένη καὶ συγκεκινημένη! Μὲ ἔβλεπε περιλυπὸν καὶ δυστυχῆ. Δὲν ἤθελε νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ φύγω, ἦτο ἔξω εἰς τὴν θύραν τῆς ἔξω κλίμακος, καὶ ἠναγκάσθην νὰ δραπετεύσω . . . ναι . . . νὰ δραπετεύσω. Ἦμην ἔτοιμος νὰ λαλήσω, νὰ ἐκραγῶ, τὰ πάντα νὰ τῆς εἰπῶ. Ἀφ' οὗ ἐπροχώρησα πενήντα βήματα, ἐστάθην ὀλίγον καὶ ἐπέστρεψα πάλιν. Ἐκείνη δὲν ἠδύνατο νὰ με ἰδῆ διότι μὲ περιεκύκλωνε τὸ σκότος τῆς νυκτός, ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἔβλεπα εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἀκίνητον, ἔχου-

σαν ἐκτεθειμένους εἰς τὴν βροχὴν γυμνοὺς τοὺς ὤμους τῆς καὶ τοὺς βραχίονας, καὶ παρατηροῦσαν πρὸς τὸ μέρος μου. Ἴσως εἶνε μωρία μου νὰ νομίζω ὅτι. . . Ἴσως οὐδὲν ἄλλο ἠσθάνετο πρὸς ἐμὲ ἢ ἀπλῶς οἰκτον μόνον. Ἄλλ' ὄχι, δὲν ἦτο οἰκτος, διότι εἰξεύρετε τί ἔκαμε τὴν ἀλλήν ἡμέραν τὸ πρῶν; Ἦλθε κατὰ τὰς πέντε νὰ με ἰδῆ διαβαίνοντα μὲ τὸ σύνταγμα, καὶ ὁ καιρὸς ἦτο φοικώδης, καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον μὲ ἀπεχαιρέτιζε. . . Ἄχ! νοννέ μου! νοννέ μου! . . .

— Ἀλλὰ τότε λοιπόν, ὑπέλαβεν ὁ τάλας ἐφημέριος σφόδρα τεταραγμένος καὶ συγκεχυμένος, ἀλλὰ τότε δὲν ἐνοῶ πλέον τίποτε. Ἄν τὴν ἀγαπᾷς, Ἰωάννη, καὶ ἂν σε ἀγαπᾷ!

— Ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα πρέπει νὰ φύγω. Ἄν ἤμην βέβαιος ὅτι ἐκείνη δὲν ἐνόησε τὸν ἔρωτά μου, ἂν ἤμην βέβαιος ὅτι δὲν συνεκινήθη! θὰ ἔμενα . . . θὰ ἔμενα . . . διὰ νὰ ἀπολαμβάνω τὴν τέρψιν τοῦ νὰ τὴν βλέπω, καὶ θὰ τὴν ἠγάπων μακρόθεν, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἐλπίδος, μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ τὴν ἀγαπῶ. . . Ἄλλ' ὄχι, ἐνόησε πολὺ καλῶς, καὶ ἀντὶ νὰ με ἀποθαρρύνῃ. . . τέλος πάντων, ἰδοὺ τί με ἀναγκάζει νὰ φύγω. . .

— Ὅχι, δὲν καταλαμβάνω πλέον. Εἰξεύρω, ταλαίπωρον παιδί μου, ὅτι ὀμιλοῦμεν περὶ πραγμάτων εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εἶμαι ἐντριβής. . . ἀλλὰ τέλος πάντων καὶ οἱ δύο σας εἴσθε ἀξιόλογοι νέοι καὶ ἀξιεράστοι. . . Τὴν ἀγαπᾷς. . . θὰ τὴν ἀγαπήσῃς. . . καὶ δὲν θὰ δυνηθῆς! . .

— Καὶ τὸ χρῆμά τῆς, νοννέ μου, τὸ χρῆμά τῆς!

— Καὶ τί πρὸς αὐτό! Μήπως διὰ τὸ χρῆμά τῆς σὺ τὴν ἠγάπησες; τοῦναντίον μάλιστα. Ἦ συνειδησίς σου, Ἰωάννη μου, θὰ εἶνε κατὰ τοῦτο ἡσυχός, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ.

— Ὅχι, δὲν ἀρκεῖ. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τις καλὴν περὶ ἐαυτοῦ γνώμην, πρέπει καὶ οἱ ἄλλοι νὰ τὴν συμφερῶνται.

— ὦ! Ἰωάννη, τίς ἐκ τῶν γνωρίζοντων σε δύναται νὰ μωριβάλλῃ!

— Τίς οἶδε; . . . Καὶ ἔπειτα ὑπάρχει ἄλλο τι ζήτημα πολὺ σπουδαιότερον τοῦ χρήματος καὶ σοβαρώτερον. Δὲν τῆς πρέπω.

— Καὶ δὲν με λέγεις τίς ἄλλος εἶνε καλλίτερός σου; . . .

— Δὲν πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν τί εἰμπορῶ νὰ ἀξίζω, ἀλλὰ τί εἰν' ἐκείνη καὶ τί εἰμ' ἐγώ, καὶ ποία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ τῆς καὶ ποία ἡ ζωὴ μου. Ἠμέραν τινα ὁ Παῦλος — εἰξεύρετε αὐτὸς τὰ λέγει ὀρθὰ κοπτά. . . ἀλλὰ διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὰ πράγματα γίνονται σαφέστερα — ἦτο ὁ λόγος περὶ αὐτῆς. . . Ὁ Παῦλος δὲν εἶχε τὴν παραμικρὰν ἰδέαν. . . ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἐπειδὴ εἶνε καλὸς νέος, δὲν θὰ ὠμίλει οὕτω πως. Λοιπόν, μ' ἔλεγε: «Αὐτὴ θέλει ἀνδρὰ ὁ ὁποῖος νὰ

εἶνε ἰδικός της, ὅλος ἰδικός της, τοῦ ὁποίου μόνη φροντίς νὰ εἶνε πῶς νὰ καταστήσῃ τὴν ζωὴν της καθημερινὸν πανηγύρι, ἄνδρα τέλος πάντων ὁ ὁποῖος τὸ πᾶν νὰ θυσιάσῃ χάριν αὐτῆς ἔνεκα τοῦ πλοῦτου της». Ἐμέ, νοννέ μου, μὲ εἰξεύρετε . . . Τοιοῦτος σύζυγος δὲν δύναμαι, δὲν πρέπει νὰ εἶμαι, διότι εἶμαι στρατιώτης καὶ θέλω στρατιώτης νὰ μείνω. Ἐὰν ἡ τύχη τοῦ ἐπαγγέλματός μου μὲ ἀποστείλῃ ποτὲ φρουρὰν εἰς τρυπάν τινα τῶν Ἄλπεων ἢ εἰς ἀπώτατον χωρίον τῆς Ἀλγερίας, δύναμαι νὰ ἀπαιτήσω νὰ με ἀκολουθήσῃ; Δύναμαι νὰ την καταδικάσω νὰ ζῇ ὡς σύζυγος στρατιωτικοῦ, ὅπερ εἶνε περίπου τὸ αὐτὸ ὡς εἶναι ἦτο αὐτῆ στρατιώτης! Δὲν βλέπετε πῶς ζῇ σήμερον, μετὰ πόσης πολυτελείας καὶ ἐλευθερίας; . . .

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ ἐφημέριος, τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε πολὺ σπουδαιότερον τοῦ ζητήματος τῶν χρημάτων.

— Καὶ τόσο σπουδαῖον, ὥστε δὲν ὑπάρχει διαταγμός. Τὰς εἰκοσιν αὐτὰς ἡμέρας τὰς ὁποίας διήλθον ἐν τῷ στρατοπέδῳ μόνος, ὄλ' αὐτὰ τὰ ἐσκέφθην . . . τὰ ἐμελέτησα, καὶ ἐπειδὴ τὴν ἀγαπῶ ὡς τὴν ἀγαπῶ, πρέπει νὰ εἶνε πολὺ ἰσχυροὶ οἱ λόγοι οἱ ὁποῖοι μοι δεικνύουν σαφῶς τὸ καθήκόν μου. Πρέπει νὰ φύγω . . . μακρὰν, πολὺ μακρὰν, ὅσον τὸ δυνατόν μακρὰν. Καὶ καὶ μὲν θὰ ὑποφέρω πολὺ . . . ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ την ἐπανίδω πλέον! δὲν πρέπει νὰ την ἐπανίδω πλέον!

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Ἰωάννης κατέπεσεν ἐπὶ ἔδρας πλησίον τῆς ἐστίας καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ καταβεβλημένος, ὁ δὲ γηραιὸς ἱερεὺς τὸν παρετήρει.

— Νὰ σε βλέπω δυστυχῆ! ταλαίπωρόν μου τέκνον, σύ νὰ ὑποφέρῃς τόσο! . . . εἶνε πολὺ σκληρόν, εἶνε πολὺ ἄδικον! . . .

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκρούσθη ἐλαφρῶς ἡ θύρα.

— Ἄ! εἶπεν ὁ ἐφημέριος . . . μὴ φοβεῖσαι, Ἰωάννη, . . . κἀνένα δὲν δέχομαι . . .

Καὶ πορευθεὶς ἀνοίγει τὴν θύραν. Ἄλλὰ παρευθὺς ὑπεχώρησεν ὡς εἶναι εἶδε φάσμα ἐνώπιόν του.

[Ἐπεται τὸ τέλος].

Ο ΚΟΜΗΣ ΤΟΥ ΣΑΜΒΩΡ

καὶ ὁ οἶκος τῶν Βουρβῶνων.

Ἡ τελευταία νόσος τοῦ κόμητος τοῦ Σαμβῶρ ἔγεινεν ἀφορμὴ πολλοῦ ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ λόγου ὄχι μόνον διότι ὁ κόμης εἶναι ὁ ἔσχατος βλαστὸς τοῦ κυριωτάτου κλάδου τῶν Βουρβῶνων, ὅστις σπουδαιότατον ἐπὶ αἰῶνας διεδραμάτισε πρόσωπον ἐν τῇ καθ' ὅλου ἱστορίᾳ τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ θάνατος τοῦ Ἐρρίκου τοῦ Σαμβῶρ, εἰς ἐπήρξατο, θὰ

εἶχε πάντως ὄχι μικρὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν πολιτικῶν κομμάτων ἐν Γαλλίᾳ καὶ καθ' ἀκολουθίαν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τῆς μεγάλης ἐκείνης χώρας.

Ἐνομίσαμεν λοιπὸν ὅτι δὲν θὰ δυσῆρσται τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἐστίας βραχυτάτη τις ἱστορικὴ σημείωσις περὶ τοῦ οἴκου τῶν Βουρβῶνων, τόσο μάλλον, ὅσο πολλὰς ἀνακριθείας ἔτυχε νὰ ἴδωμεν ἐν διαφόροις παρ' ἡμῖν δημοσιεύμασιν ὡς πρὸς τὸν οἶκον ἐκεῖνον. Καὶ οἱ ἀναγραφόμενοι δὲ τὰ νῦν ὡς συγγενεῖς τοῦ κόμητος, οἱ Ὁρλεανίδαι, ὁ πρόην βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, ὁ πρόην δούξ τῆς Πάρμας, ὁ δὲν Κάρολος τῆς Ἰσπανίας, γεννώσι τὴν περιέργειαν τῶν περὶ τὴν ἱστορίαν ἀτριβεστέρων τοῦ νὰ μάθωσιν ὁποῖα τινες ἱστορικαὶ περιπέτειαι διέσπειραν τὴν βουρβωνικὴν δυναστείαν ἐπὶ τοσούτων Εὐρωπαϊκῶν θρόνων καὶ διέσχισαν τὰ ἐμιαῖον τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐκείνου οἴκου εἰς τοσούτους κλάδους.

Ἡ πρώτη δυναστεία, ἥτις μετὰ τὴν κατὰ κτησιν τῶν Φράγκων καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἐθαύρισε ἐν Γαλλίᾳ εἶναι ἡ τῶν Μερובιγγίων ἢ Μερβιδῶν, οὕτω κληθεῖσα ἀπὸ παλαιότητας τινὸς βασιλείας Μερβιδίου. Ἡ δυναστεία αὕτη, ἥς τὰς περιπετείας, συνδεδεμένας φυσικὰ πρὸς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ ἐξιστορίσωμεν, ἤρξεν ἀπὸ τοῦ 418 μ. Χ. μέχρι τοῦ 752, ὅτε καθαιρεθέντος τοῦ Μερβιδίου Χιλδερίχου τοῦ Γ' περιήλθεν ὁ θρόνος εἰς δυναστείαν ἄλλην, τὴν τῶν Καρλοβιγγίων ἢ Καρολιδῶν, ἥς ἐξοχώτατος βλαστὸς εἶναι ὁ εἰς αὐτοκράτορα τῆς Δύσεως προχειρισθεὶς Κάρολος ὁ μέγας ἢ Καρλομάγνος, βασιλεύσασαν μέχρι τοῦ 987. Ὁ τελευταῖος τῶν Καρολιδῶν εἶναι Λουδοβίκος ὁ Ε', ὁ ἀργός (le fainéant) ἐπικληθεὶς, ὅστις ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσιν ἑτῶν ἄτεκνος, φαρμακευθεὶς ἰσως ὑπὸ τῆς συζύγου του Λευκῆς τῇ εἰσηγήσει Οὐγου τοῦ Καπέτου, ὅστις ὦν ἤδη δούξ τῆς Γαλλίας καὶ κόμης τῶν Παρισίων ἀνεδείχθη βασιλεὺς, ὥρισε πρωτεύουσαν αὐτοῦ τοὺς Παρισίους καὶ ἐγένετο ἀρχηγέτης τῆς τρίτης δυναστείας, τῆς τῶν Καπετιδῶν.

Οἱ Καπετιδαὶ διαίρουσται εἰς τρεῖς κλάδους, τὸν τῶν κυρίως Καπετιδῶν (987-1328), τὸν τῶν Βαλοῦ (1328-1589) καὶ τὸν τῶν Βουρβῶνων. Ἀποθανόντος τῷ 1589 ἀτέκνου τοῦ τελευταίου τῶν Βαλοῦ Ἐρρίκου τοῦ Γ' ὁ γαλλικὸς θρόνος περιήρξατο εἰς τὸν Ἐρρίκον, υἱὸν τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Βουρβῶνος, δούκος τῆς Βανδωμῆς καὶ τῆς Ἰωάννης βασιλείσης τῆς Ναυάρρας. Ὁ Ἐρρίκος ἦτο διαμαρτυρούμενος τὸ θρησκευμα καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι πόλεμος ἐμφύλιος εἶχεν ἐκτραχῆ τότε ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη διὰ τῶν ὅπλων νὰ κατα-